

Brødrene Larsen, Baaring Mark

AF
GRETHE MARCUSSEN

Om ikke at gå over åen efter vand, og om hvordan man kan ende som millionær ved en i vor tid så godt som ukendt, nøjsom levevis, og ved udvisning af rettidig omhu

»Det var ikke mig, det var min bror!« lød det en kende ærgerligt fra den af tvillingbrødrene Edvard og Harald, der ikke havde fulgt pigen hjem, den pige, som dagen efter skovballet kom ud på marken for at sige tak for sidst til kavaleren.

Hverken med hende eller med nogen anden, til hvem den ene eller den anden bror i tidens løb måtte have tabt sit hjerte, blev bekendtskab til ægteskab. De to brødre levede hele livet sammen, og da de ingen søskende havde, uddøde med dem en gren af den her på egnen i øvrigt talrige Larsen-slægt.

Hvad de derimod efterlod sig, var omkring 1½ million kroner og 2 gældfri husmandsbrug, som de sidste små 100 år har været drevet sammen.

Forhistorien til brødrenes to ejendomme

Kildevangsvej 24

1866 sælger og skøder Ane Pederlene Larsdatter, som sidder enke på gården i Skovgyden i Baaring, til møllersvend Frederik Jensen Larsen af Fredericia Mølle en jordlod med matr. nr. 12 f, udflyttet til Baaring Mark ifølge lov af juli 1863.

Køberen har selv forsynet jordlodden med bygninger. Prisen var 1000 kr. Der hvilede på denne lod en bygafgift af 1 tønne, 5 skæpper, 3 3/4 fjerdingkar til Asperup/Roerslev sognekald, i dag cirka 175 kg.

Frederik Jensen Larsen drev nu ejendommen og fik sammen med sin hustru Kirstine Marie Larsen 4 sønner og 2 døtre: Marie Kirstine, Marius, Albert, Bertha Marie, Niels Anthon og Karl Alfred.

1909 døde Frederik, og hans enke solgte 2 år senere i 1911 ejendommen til sin hjemmевærende søn, Karl Alfred Larsen. Denne overtog lånet og forpligtede sig ifølge skødet endvidere til at have moderen på aftægt, at bekoste hendes begravelse, at forsyne hende med 40 kr. årligt som håndskilling, samt ved hendes død at udrede 200 kr. til hver af sine 5 søskende.

Kirstine Marie døde 1919. Karl Alfred udredte arven til sine søskende i 1920, men forinden, nemlig i 1916, havde han giftet sig med naboens datter Emilie.

Birkevangsvej 3

I 1870 optager husmand Niels Jørgensen i nabo ejendommen på Birkevangsvej 3 et lån på 1800 rigsdaler, mod pant i samme. 4 jordlodder udgjorde her tilliggendet, nemlig matr. nr. 45 a+b, samt 46 a+b.

I januar 1893 bliver ungarl Hans Eiler Nielsen ny ejer; men noget må være gået skævt, for i 1896 af holdes auktion over ejendommen. Højstbydende var husmand Søren Nielsen med 4.400 kr. Han havde tjent penge i Amerika og var i øvrigt i forvejen ejer af matr. nr. 46 d, som altså nu bliver sammenlagt med de 4 ovennævnte.

Herredsfoged Møller fra Middelfart, som havde fungeret som auktionsdirektør, udstedte skøde til Søren Nielsen, som stammede fra Vedelshave. Forældrene var Rasmus og Sine Nielsen, f. Berthelsen.

Søren Nielsen fik sig snart en husbestyrerinde, nemlig Johanne Kirstine Hansen, f. Nielsen. Hun havde nytårsdag 1894 efter 3V2 års ægteskab mistet sin mand, hjulmand Hans Peter Hansen fra Roerslev Mark. Fra dette ægteskab medbragte hun datteren Emilie.

Johanne Kirstine var født 1858 på Brenderup Mark, blev 1872 konfirmeret i Ore kirke og tog derpå plads i huset bl.a. i Brenderup præstegård, hos Jens Jørgen Jensen i Roerslev, hos Simonsen på Holsegård og hos skovrideren på Kongebrogård.

Sankt Hans 1983. Edvard og Harald med venner fra Nørrebro

Skudsmålsbogen giver indtryk af en gæv pige. 32 år gammel indgik hun det ægteskab, der skulle vare så kort.

Siden levede hun små 40 år på Baaring Mark. I august 1914 mistede hun Søren Nielsen. Ved skifteudskrift, tinglæst den 20. november 1916, blev »Stine Sørensen«, som hun blev kaldt, ejer af ejendommen på Birkevangsvej 3.

Ikke over åen ...

Det var i august 1916, at nabobørnene Emilie Marie Lilliedal Hansen og Karl Alfred Larsen indgik ægteskab. Den 16. december samme år fik de tvillingerne Edvard og Harald.

Drengenes farmor Kirstine Marie i ejendommen på Kildevangsvej døde 1919, men mormor Johanne Kirstine havde familien hos sig frem til 1935.

Der var på den tid god brug for alle hænder i hus og have, mark og stald. Karl Alfred har givet været godt hjulpet med Emilie og hendes mor.

Det forlyder, at en nabo engang forhørte sig hos Emilie, om Karl Alfred var hjemme. Svaret lød måske en anelse køligt, mens hun slog ud med armen: »Kan du da ikke se? Han står dernede i marken og pløjer.«

Nøjsomhed og rettidig omhu

Rigtig mange gøremål udgjorde dagligdagen på de to brug,

som Karl Alfred Larsen drev sammen med sin familie. I alt var der ca. 10 tdr. land.

Inde som ude gjaldt det at få mest muligt ud af alting. Et eksempel kunne være, at roe rækker, hvor frøene på nogle steder ikke var kommet op, blev eftersået med roefrø eller kålplanter. Ingen på egen avlede mere pr. tønderland end denne familie. At holde husdyr krævede ligeledes omhu. Karl Alfred var den, der gerne holdt sig oppe, når en so skulle fare.

Længst muligt klarede man sig uden at installere nymodens hjælpemidler. Toiletbesøg blev klaret i stalden eller på det gamle mældags das, toiletpapir var avispapir på snor. Vand blev indlagt meget sent. Afløb kom aldrig til!

Emilie var en meget dygtig husmor. En sådan var afgørende for, om det »slog til«. At henkoge, sylte, bage, salte m.m. var utrolig vigtigt hos alle. Her blev man blot ved på den velkendte facon langt længere op mod vor tid end hos andre. Det fortælles, at der først blev købt brød, da Emilie ikke længer havde kræfter til at Dage. Ellers fik hun og faderen lært sønnerne alt om arbejdet inde såvel som ude. Alt blev holdt sobert og propert, også dem selv. På trods af de sanitære forhold!

Skolegang

Ejendommen Kildevangsvej 24. Kirstine Marie står ved hestegangen.

Edvard og Harald stod faktisk i lære hos deres mor, lige indtil hun døde i 1963. I sin sidste tid gik Emilie ganske krumbøjjet, måske i nogen grad på grund af slid, for til sidst slet ikke at kunne gå. Men omhyggeligt tog sønnerne sig da af hende og bar hende fra sengen ud til pladsen ved komfuret, hvorfra udsigten over vigen jo er så ganske livlig med skibs trafikken, men også rent paradisisk med de stemnings- og farveskift hver ny dag til stadighed bringer.

Egentlig skolegang begyndte for drengene i forskolen på Baaring Mark hos Marie Olsen i 1924.

Dernæst gik turen til frk.

Riber for at slutte hos lærer Larsen, Baaring. De blev konfirmeret hos pastor Øllgaard 1931.

Det er vanskeligt at forestille sig disse tvillinger som elever, for når man mødte dem, var de som oftest fāmælte og generte. De fulgtes, dvs. Edvard gik eller cyklede forrest, og det var også ham, der førte ordet, det vil dog sige, de sagde ingenting, blot ja eller nej.

De har helt sikkert fået fat i stoffet og læst lektier. Interessen har været til stede. Senere deltog de i aftenskole - også på Baaring Mark - hos lærer Tornøe.

Forskolen på Baaring Mark 1925. Hver elev fik skolebilledet som julekort. Marie Olsen kigger frem bag flokken. x er tvillingerne, men hvem er de andre? Lokalhistorisk Arkiv hører gerne herom.

der med sikkerhed kunne sige, hvem de havde for sig.

Forældrene havde aldrig deltaget i sognets liv, men det gjorde sønnerne: til bal i skoven, VU-baller, fest på Højskolen, genbrugsballer og sammenkomster med folkedans og musik, foredrag samt Åbent-Hus-arrangementer. Til bal var reglen, at der blev købt et adgangskort. De kunne vel skiftes til at svinge damerne! Og det gjorde de, og danse, det kunne de!

Nøjsom levevis var nedarvet. De gjorde ikke en dyd af det, det var deres natur. Adspurgt, om der snart skulle anskaffes TV, lød svaret, at så ville det blive nødvendigt at fyre i stuens kakkelovn hver dag, og det lå ikke lige for.

Endnu en læremester havde de, nemlig Hans Ploug, der i perioder boede hos Jørgen Jørgensens på nuværende Skyttevej 4. Hans Ploug var en art kunstnerisk autodidakt. Han malede f.eks. vægfladerne på Afholdshotellet med emner fra nordisk mytologi. Derudover spillede han violin. Det vakte Edwards og Haralds interesse, og de blev optaget af at lære ham kunsten af. For dem blev det en livslang fornøjelse at spille.

På besøg hos Katrine og Valdemar Larsen på Kystvejen 3 var violinerne som regel med, for her spillede datteren Ulla klaver.

»Drå'rne«

På den på »marken« fremherskende dialekt kaldtes de sådan, og det var i grunden ikke underligt, for bortset fra vennen og naboen Freddy Sorgenfrey var der næppe nogen,

Klar til bal i skoven.

Harald ved Badehotellet i 1935

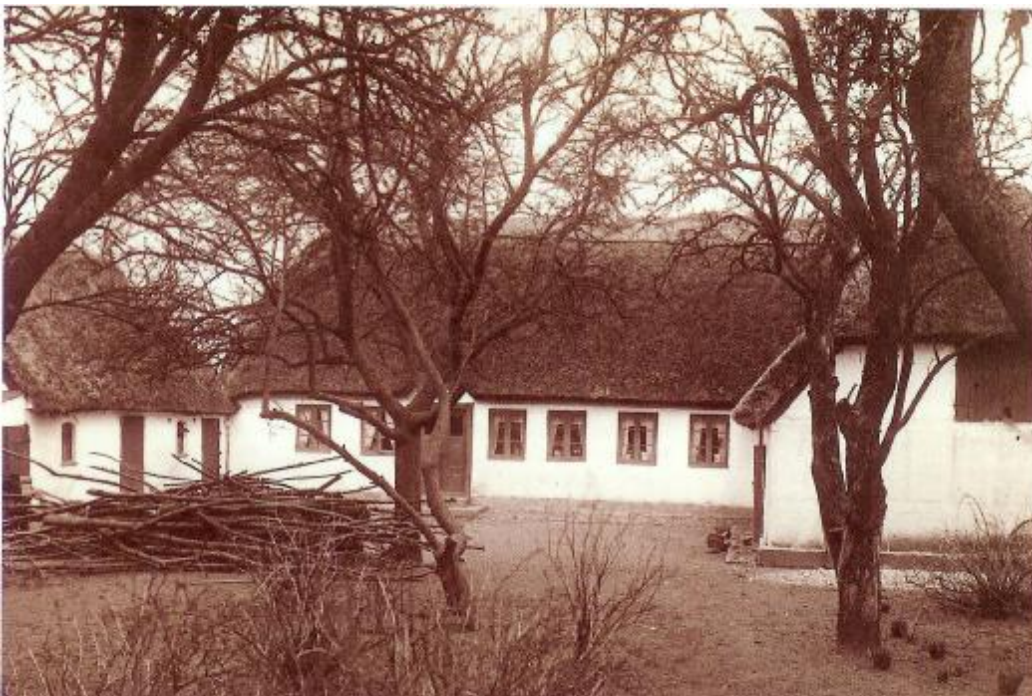
Søren Nielsen og Johanne Kirstine som brudepar.

Pilehegnene og det, der blev skåret af frugttræerne, rakte til komfuret!

Alt, hvad posten bragte med af reklamer og konvolutter, blev genbrugt til optegnelser, som blev gemt. Bøjede søm blev møjsommeligt *rettet* ud og opbevaret. Og sådan med alting!

Det var først efter moderens død, at de tøvende gik i gang med de lidt større investeringer: f.eks. en Ferguson, en ny staldbygning og en malkemaskine. Den sidste havde nær taget livet af besætningen. Men det gik da.

Selvom brødrene på ægte tvillingevis ganske højlydt »gnavede og bed « ad hinanden, passede de såre godt på, at der ikke skete den anden noget. Da det med traktorkørsel var nyt *for* dem, havde den, der gik bagved, en snor hen til koblingen, så at hele foretagendet kunne bringes til standsning, hvis der var *fare* på færde! Der var jo rigtignok en høj skrænt ned mod strandbredden.

*Emilie 25 år, fotograferet
5. maj 1916.*

Ejendommen Birkevangsvej 3 omkring 1925. Den ligger kun et stenkast fra Kildevangsvej 24.

Karl Alfred Larsen 1944.

Musikkens magt

Al stædighed og nærtagenhed og hvad brødrene ellers kunne have at bære på i forbindelse med ejendommenes vand-, vej- og hegnsproblemer, nogle ofte stammende tilbage *fra* forældrenes eller bedsteforældrenes tid, problemer om hvilke der stadig går frasagn, var som blæst ud af deres hoveder, når de fandt musikvenner.

Og det gjorde de heldigvis til overmål, da folkemusikamatører *fra* »Folkets Hus« på Nørrebro *fra* o. 1980 og en 15 år frem hver sommer omkring Sankt Hans slog lejr *for* flere uger på det grønne område neden *for* skrænten, hvor kvierne plejede at gå.

Det festlige samvær med »køvenhavnerne« virkede simpelthen livgivende på Edvard og Harald, der spillede med af hjertens lyst. Året igennem holdt de kontakten vedlige. Disse folk »gik rent ind« hos brødrene og blev trofaste venner.

Af sådanne havde de ikke *for* mange, måske var de *for* »egne«, forsynet som de var med en udpræget retfærdighedssans og den største modvilje mod at skylde nogen noget.

Livsaften

Til vennerne hørte i øvrigt også familien Noer *fra* Dyrhøjhus og bekendte *fra* det nærliggende sommerhusområde, med hvem der *festedes* ved sommertide, og så selvfølgelig naboen Hans Jørgen Møller-Hansen med familie.

Engang i 1995 blev Grethe Møller-Hansen ringet op af Edvard: »Min bror vil ikke mere snakke med mig!« Harald var *ramt* af en hjerneblødning og måtte indlægges. Edvard fulgte med og blev også indlagt, han kunne ikke være andre steder. Da situationen bedredes *for* Harald, blev de begge to installeret på Kongshøjcentret, hvor Harald døde den 6. september. Det huskes endnu, hvor smukt folkene *fra* Nørrebro spillede i Asperup kirke såvel ved Haralds som senere ved Edwards begravelse.

Edvard måtte blive i Nørre Aaby, han kunne ikke klare sig alene på ejendommen. Han led ubeskriveligt af hjemme. Det bedste en besøgende kunne gøre *for* ham, var at køre ham en tur til Baaring Mark. I 3 ½ år overlevede han sin bror.

Frederik Larsen, tidligere borgmester i Nørre Aaby, havde gennem årene jævnlig kontakt med Edvard og Harald, som var hans *fætre* på fædrene side. Mens begge brødre endnu havde det godt, hjalp han og advokat Knud Larsen, Middelfart, dem med at udfærdige testamente. Efter Edwards død den 27. januar 1999 blev indholdet kendt.

Der står bl.a.: ... »at det er vort ønske, at vore ejendomme - begge beliggende på Baaring Mark - såvidt muligt bevares som

Edvard og Harald 1½ år gamle 1918.

rekreativt område *for* ældre mennesker, og med særlig hensyntagen til ældre mennesker boende i Nr. Aaby samt Middelfart og Ejby kommuner i den nævnte rækkefølge« ...

En hel del er siden *foretaget* i så henseende. Den til enhver tid siddende borgmester i Nr. Aaby er formand *for* en fondsbestyrelse og vil i næste blad redegøre herfor.

Kilder:

Efterladte optegnelser og ejendoms papirer samt Finn Larsen, Vedelshave, familien MøllerHansen og Freddy Sorgenfrey, Baaring Mark.